



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

KABINET MINISTRA

Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana

T: 01 471 23 73

F: 01 471 29 78

E: glavna.pisarna@mors.si

www.mo.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Podpisnik: Jaklin Damijan 2497403
Izdajatelj: simod-ca-restricted
Številka certifikata: 5ABDB027
Potek veljavnosti: 17. 03. 2025
Čas podpisa: 13. 08. 2020 14:57

Številka: 024-8/2020-10

Datum: 13. 08. 2020

PREDLOG VSEBIN S PODROČJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI ZA UVRSTITEV V EKP 2014 – 2020, VFO 2021 – 2027 IN NG EU

mag. Damijan Jaklin
državni sekretar
vodja delovne skupine #NGS3-MORS

Kazalo

1.	UVOD	3
2.	PREDSTAVITEV PROBLEMATIKE	5
	2.1 PODNEBNE SPREMEMBE IN NJIHOV VPLIV NA NARAVNE NESREČE	5
	2.1.1 Posledice podnebno pogojenih naravnih nesreč in njihov vpliv na družbo	7
	2.1.2 Poplave	11
	2.1.3 Žled	13
	2.1.4 Veliki požari v naravnem okolju	16
	2.2 VKLJUČENOST SISTEMA ZAŠČITE IN REŠEVANJA V PRIMERU NEVARNIH BOLEZNI	18
3.	OBSTOJEČE STANJE NA PODROČJU ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	23
4.	VIZIJA IN CILJI	26
	4.1 VIZIJA	26
	4.2 STRATEŠKI CILJI	26
	4.3 OPERATIVNI CILJI	26
5.	PREDLAGANE REŠITVE	27
	5.1 VZPOSTAVITEV INFRASTRUKTURNIH IN INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH POGOJEV ZA BOLJŠE SPREMLJANJE, PRIPRAVLJENOST IN ODZIV SIL ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE NA PODNEBNO POGOJENE NESREČE	27
	5.2 VZPOSTAVITEV IN DOGRAJEVANJE INFRASTRUKTURNIH POGOJEV ZA BOLJŠO USPOSOBLJENOST SIL ZRP NA DRŽAVNI, REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI	30
	5.2.1 Podcenter za protipoplavno zaščito (PCPPZ) v SV Sloveniji	30
	5.2.2 Podcenter za usposabljanje za ukrepanje ob žledu in ujmah na Kočevskem (PUŽUK)	33
	5.2.3 Podcenter za požare v naravi Sežana	34
	5.3 ZAGOTAVLJANJE USTREZNE OPREME ZA IZVAJANJE NALOG NA PODROČJU ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI V POVEZAVI Z ODZIVOM NA PODNEBNO POGOJENE NESREČE NA DRŽAVNI, REGIONALNI IN LOKALNI RAVNI	36
	5.4 PRIPRAVA IN NADGRADNJA USPOSOBLJANJ TER UČNIH PRIPOMOČKOV ZA IZOBRAŽEVANJE IN USPOSOBLJANJE SIL ZA ZRP VEZANIH NA ODZIV V PRIMERU PODNEBNO POGOJENIH NESREČ	39
6.	SKLEP	42
7.	PREDLOG STRUKTURNIH REFORM – program NG EU	45
	1. Opolnomočenje nacionalnega organa CZ za odzivanje na nesreče in druge izredne dogodke znotraj državne uprave	46
	2. Vloga poveljnikov in štabov CZ	47
	3. Izboljšana učinkovitost lokalnega in regijskega odziva na izredne dogodke	47
	4. Uveljavljena enotna metodologija vodenja odziva na izredne dogodke	48

1. UVOD

Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju Vlada RS) je v mesecu juliju 2020 izvedla delovni posvet članov vlade z namenom predstavitve stanja na področju črpanja sredstev Evropske kohezijske politike (EKP) v obdobju 2014 – 2020, stanja priprave na koriščenje sredstev večletnega finančnega okvirja (VFO) 2021 – 2027 in instrumenta za okrevanje – NextGenerationEU (NG EU).

VFO 2014-2020 1,9 mrđ EUR SVRK	NG EU 5,7 mrđ EUR SVRK, MF, MZI, MGRT	VFO in SKP 2021-2027 2,9 mrđ EUR; 1,6 mrđ EUR SVRK, MKGP
<ul style="list-style-type: none">• Dodelitev vseh sredstev• Prerazporeditve na „ready to go“ projekte	<ul style="list-style-type: none">• React EU• JTF• RRF• Razvoj podeželja	<ul style="list-style-type: none">• Programiranje po ciljnih politik in specifičnih ciljnih• Nabor vsebin je pripravljen

Slika 1: Predlog organizacije za črpanje evropskih sredstev na ravni RS

Kot pomemben organizacijsko izvedbeni ukrep Vlade RS sta bili ustanovljeni delovni skupini **#NGS1 in #NGS2** za pripravo Nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost ter pripravo nabora in spremljanja izvajanja pomembnih projektov / programov v okviru NG EU.

Delovno skupino #NGS1 vodi Predsednik Vlade RS, delovno skupino #NGS2 pa vodi državna sekretarka Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (v nadaljevanju SVRK) v skupino pa so vključeni posamezniki iz ministrstev in vladnih služb, ključnih za črpanje EU sredstev: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju MGRT), Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju MDDSZ), Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP), Ministrstvo za finance (v nadaljevanju MF), Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju MKGP), Ministrstvo za zdravje (v nadaljevanju MZ), Ministrstvo za infrastrukturo (v nadaljevanju MZI), Ministrstvo za zunanje zadeve (v nadaljevanju MZZ), Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju MIZŠ), Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju MK), Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju MJU), Ministrstvo za pravosodje (v nadaljevanju MP), Ministrstvo za obrambo (v nadaljevanju MORS), Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ), Služba Vlade RS za zakonodajo (v nadaljevanju SVZ) ter Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Sprejeta so bila priporočila in časovnica priprave posameznih osnutkov dokumentov:

- **Priprava Nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost, ki upošteva:**
 - Nacionalna priporočila – semester EK
 - Krepitev rasti
 - Krepitev zaposlenosti
 - Ekonomsko in socialno odpornost
 - Zeleno in digitalno transformacijo
- Sprejet bo na ES s kvalificirano večino na predlog EK.
- V letu 2022 bodo Načrti revidirani in posodobljeni. Za leto 2023 bo alokacija narejena 30. 6. 2022 na osnovi izgube BDP 2020-2021.
- Časovnica:
 - 20. 8. 2020: sestanek z župani in regionalnimi razvojnimi agencijami (v nadaljevanju RRA)
 - 24. 8. 2020: sestanek koalicije

- 27. 8. 2020: Načrt za okrevanje in odpornost obravnavan na seji Vlade RS
- **Priprava sprememb operativnega programa (v nadaljevanju OP) in preprogramiranje VFO 2014-2020**
 - Potrjena sprememba OP za Covid-19 - 19. 6.
 - Rok: 31. 12. 2020.
- **Priprava Partnerskega sporazuma in potrebnih dokumentov za programiranje VFO 2021-2027**
 - Ključni poudarki so odporna, zelena in digitalna EU.
 - Programiramo po šestih ciljnih politik (pametna, zelena, povezana, socialna Evropa, Evropa bližje državljanom in prehod na brezogljično družbo).
 - Rok za program, z vsemi spremljajočimi dokumenti je 31. 12. 2020.

Kot odziv na izpostavljene izzive je minister za obrambo RS ustanovil delovno skupino **#NGS3-MORS** za spremljanje, pripravo in izvajanje vsebin zaščite in reševanja v okviru evropske kohezijske politike, sredstev rescEU in drugih evropskih sredstev. Glavna naloga delovne skupine je pravočasna in strokovno usklajena priprava ustreznih dokumentov ter podlag za uvrstitve vsebin zaščite, reševanja in pomoči (v nadaljevanju ZRP) v vse našete programske in izvedbene dokumente RS v okviru EKP 2014 – 2020, VFO 2021 – 2027 ter instrument NG EU.

Delovno skupino po sklepu ministra št. 024-16/2020-2 z dne 31. 7. 2020 sestavljajo:

- mag. Damijan Jaklin, državni sekretar MORS, vodja delovne skupine,
- Leon Behin, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, namestnik vodje delovne skupine,
- Darko But, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, član,
- Uroš Korošec, Direktorat za logistiko, član,
- mag. Marko Doblekar, Sekretariat generalnega sekretarja, član,
- Srečko Šestan, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, član,
- mag. Tomaž Mlinarič, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, član,
- mag. Milena Dobnik Jeraj, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, članica,
- mag. Domen Torkar, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, član,
- Nataša Moškun, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, članica,
- Anica Ferlin, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, članica,
- mag. Martin Smodiš, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, član
- Olga Andrejek, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, članica.

Pri pripravi predloga vsebin s področja ZRP so poleg članov delovne skupine **#NGS3-MORS** sodelovali tudi:

- mag. Stanislav Lotrič, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- mag. Srečko Kravcar, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- Luka Duh, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- Branko Sojer, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- Rudolf Golob, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- Matjaž Domijan, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje,
- Tanja Tofil, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Pripravljeni predlogi za vključitev v EKP, VFO 2021-2027 in NG EU ter vsebina dokumenta so nastali pod okriljem delovne skupine **#NGS3-MORS** in izvirajo iz ključnih normativno-pravnih, strateških in drugih dokumentov na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju VNDN), kot so Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (Uradni list RS, št. 75/16), Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno

besedilo, 97/10 in 21/18 – ZNORG; v nadaljevanju ZVNDN), državne in posamezne ocene ogroženosti, tveganj ter zmožnosti odzivanja itn. Predlog upošteva vse nevarnosti naravnih in drugih nesreč, ki ogrožajo ljudi, živali, premoženje, kulturno dediščino in okolje, pri čimer se osredotoča na ključne izzive sedanjega časa, ki ga predstavljajo še vedno trajajoča epidemija COVID-19 ter vedno bolj pogoste, kompleksne podnebno pogojene nesreče z velikimi in multiplikativnimi učinki. Usmerjen je h krepitvi odpornosti in okrevanju po epidemiji ter hitremu, učinkovitemu in koordiniranemu odzivu na podnebno pogojene izzive in nesreče. Predlogi sledijo trenutno izvajanim oziroma načrtovanim aktivnostim na področju organiziranja, opremljanja in usposabljanja sil ZRP na ravni države (iz seznama pomembnih investicij Vlade RS za zagon gospodarstva po epidemiji) in EU (kandidatura RS za rescEU stockpiling), pa tudi sprejetim mednarodnim sporazumom, sklepu št. 1313/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (z dopolnitvami in spremembami), Sendajskemu okvirju za zmanjševanje tveganj nesreč za obdobje 2015-2030 in upošteva načela Agende 2030 za trajnostni razvoj. Vsebina predloga je osredotočena na tiste podnebno pogojene nevarnosti, ki jih ni mogoče odpraviti, zato je ob njihovem pojavu potrebno učinkovito in hitro odzivanje.

2. PREDSTAVITEV PROBLEMATIKE

Slovenijo ogrožajo predvsem nesreče, kot so poplava, potres, pojav nalezljivih bolezni pri ljudeh, kateremu smo priča ob trenutno trajajoči epidemiji COVID-19, veliki požari v naravnem okolju, suša, neurja, plazovi zemljin in kamnin, blatni tokovi, jedrska ali radiološka nesreča, nesreča na morju, železniška nesreča in nesreča v železniških predorih, prometna nesreča na avtocestah in hitrih cestah z velikim številom poškodovanih ter nesreče v cestnih predorih, snežni plazovi, nesreča z nevarnimi snovmi, visok sneg, žled, posebno nevarne bolezni živali in nekatere druge nesreče.

Škoda, ki jo pri nas povzročajo naravne in druge nesreče, je vsako leto precejšnja. Največja je bila v letih, ko so se zgodile večje nesreče, na primer leta 1976 in 1998 po potresih v Posočju, leta 1990, 1998, 2007, 2010 in 2012 zaradi poplav, leta 2014 pa zaradi žledu (URSZR, 2014). Navedeno dokazuje, da največjo škodo in posledice v RS v zadnjih treh desetletjih prinašajo podnebno pogojene nesreče, kot so poplave in žled. Podnebno pogojene nesreče so tudi čedalje bolj pogoste, njihovo tradicionalno območje nastanka pa se širi, kar je zelo očitno tudi pri požarih v naravnem okolju, pri katerih so posledice oziroma škoda sicer manjši, je pa verjetnost njihovega nastanka zelo velika. Naraščanje trenda podnebno pogojenih nesreč je na ozemlju RS po napovedih strokovnjakov pričakovano tudi v naslednjih letih in desetletjih, saj se ozračje nad kopenskimi in severnimi deli zemlje (severno od ekvatorja) segreva močneje. V RS se ozračje segreva hitreje od svetovnega povprečja, k nastanku vse bolj pogostih in uničujočih podnebno pogojenih nesreč, kot so toča, vetrolom, žled, poplave, suša in požari v naravnem okolju pa prispeva tudi razgiban relief, ki ovira dotok zraka (Kajfež Bogataj, L., 2020; Tavčar, B., 2020).

2.1 PODNEBNE SPREMEMBE IN NJIHOV VPLIV NA NARAVNE NESREČE

Podnebne spremembe na zemlji so stalnica, naravnim vzrokom zanje se v zadnjih sto letih pridružuje človek s svojim delovanjem. Zaradi prekomerni izpustov toplogrednih plinov se ozračje hitreje segreva in vpliva na spremembe podnebja. Po podatkih strokovnjakov (Kajfež Bogataj, L., 2020) se kopno segreva hitreje kot morje, severni predeli močneje kot južni, kar pomeni, da se tudi ozračje v Sloveniji segreva močneje. Dvig temperature vpliva na druge dejavnike, kot je sprememba vodnega kroga, zaradi česar se pojavljajo suše, poplave, neurja, itn. Podnebne spremembe vplivajo tako na vsakodnevno življenje ljudi, (posledice naravnih nesreč,

pomanjkanje vode, hrane, nalezljive bolezni...), kot tudi družba, kjer so prizadeti različni sektorji (kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, gradbeništvo, energetika, zdravstvo...). Ranljivost posameznika in družbe se povečuje, še zlasti v gospodarsko manj razvitih državah. Krepijo pa se prizadevanja za zaustavitev procesov segrevanja ozračja in prilagajanjem posameznika in družbe na podnebne spremembe.

Tako prilagoditev je potrebno izvesti tudi znotraj sistema VNDN v Sloveniji, in sicer tako na področju preventive, pripravljenosti, odziva/ukrepanja ob nesrečah ter sanaciji po nesrečah. Na področju preprečevanja nesreč še vedno ne dosegamo želenih rezultatov, prav tako odpravljanje posledic nesreč poteka prepočasi in nemalokrat se zgodi, da se na določenem območju ponovi nesreča, preden se zaključi sanacija. To pomeni, da moramo veliko naporov, materialnih in finančnih sredstev ter človeških virov vlagati v nadgradnjo pripravljenosti na nesreče in hiter ter učinkovit odziv, ko se le-te zgodijo.

Podatki o pogostosti pojavov naravnih nesreč, ki jih povezujemo s podnebnimi spremembami oziroma tako imenovanih podnebno pogojenih nesreč kažejo, da se le te pojavljajo v krajših časovnih intervalih, da so območja, ki jih zajamejo obsežnejša, škoda, ki jo povzročajo, pa iz leta v leto višja. Ker tudi v prihodnje ni zaznati trenda zmanjševanja nesreč, moramo tako posamezniki kot družba zmanjševati dejavnike, ki vplivajo na segrevanje ozračja, izvajati aktivnosti za preprečevanje nesreč in zviševati odpornost na naravne nesreče. Slovenija je kot članica EU, OZN in drugih mednarodnih organizacij ter združenj na področju zmanjševanja vpliva na podnebne spremembe dolžna spoštovati zaveze, ki jih je sprejela.

Na mednarodni ravni so usmeritve za obvladovanje tveganja nesreč zbrane v okviru Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganja nesreč 2015-2030, ki so ga države članice Združenih narodov (v nadaljevanju ZN) sprejele na tretji svetovni konferenci ZN o zmanjševanju tveganja nesreč marca 2015 v Sendaju na Japonskem in ga je junija 2015 potrdila Generalna skupščina. Evropska Unija je na konferenci v Sendaju prvič nastopila s skupnim stališčem. Sendajski okvir je naslednik Hjoškega akcijskega načrta 2005-2015. Kot prvi od sporazumov o razvoju po letu 2015 (Post-2015 razvojna agenda), je Sendajski okvir osnova za informiranje o tveganjih nesreč in osnova za prožno agendo za trajnostni razvoj.

Sendajski okvir za zmanjšanje tveganj nesreč je prostovoljni instrument, ki predstavlja nov globalni pristop k politiki obvladovanja tveganja nesreč in aktivnosti. Predstavlja premik v političnem pristopu na svetovni ravni od obvladovanja nesreč k obvladovanju tveganja nesreč. Njegov cilj je preprečevanje novih in zmanjšanje obstoječih tveganj nesreč z izvajanjem celostnih in vključevalnih ekonomskih, strukturnih, pravnih, družbenih, zdravstvenih, kulturnih, izobraževalnih, okoljskih, tehnoloških, političnih in institucionalnih ukrepov, ki preprečujejo in zmanjšujejo izpostavljenost nevarnostim in dovzetnost za nesreče, povečujejo pripravljenost za odziv in okrevanje in tako krepijo odpornost.

Evropska komisija (EK) namenja velik poudarek aktivnostim, ki se nanašajo na vsebino in izdelavo ocen tveganj za nesreče. Tako je EK konec leta 2010 izdala smernice, ki vsebinsko in konceptualno urejajo ocenjevanje in prikazovanje tveganj na področju obvladovanja nesreč »Risk assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management«, SEC (2010) 1626 final, z dne 21. decembra 2010 (v nadaljnjem besedilu: evropske smernice), po katerih naj bi države članice zbližale načine izdelave in vsebino ocen tveganj za nesreče. S tem je želela spodbuditi države članice, da bi delo na tem področju kljub različnim izhodiščem posameznih držav teklo bolj intenzivno in usklajeno, z uporabo podobnih metod in vsebin ocen tveganj za nesreče. Rezultati ocen tveganj za nesreče posameznih držav bi bili tako bolj primerljivi, kar bi tudi EK med drugim omogočilo izdelati enotne preglede tveganj zaradi naravnih in drugih nesreč v evropskem prostoru.

Slovenija je decembra 2018 izdelala Državno oceno tveganj za nesreče, v kateri je opredelila merila za ovrednotenje vplivov tveganja in verjetnost za nesreče in matrike tveganja za nesreče, izdelala povzetke ocen tveganj za 15 nesreč za katere obstaja velika verjetnost nastanka na območju Slovenije. Med njimi so suša, poplave, žled, veliki požari v naravnem okolju, nevarne bolezni živali in bolezni in škodljivci gozdnega drevja. V okviru ocene je izdelanih 8 scenarijev tveganj nesreč od tega jih je 5 za naravne nesreče povezane s podnebnimi spremembami in sicer scenariji za velike in katastrofalne poplave, velike požare v naravnem okolju, žled v letu 2014 in prenamnožitve podlubnikov po tem letu.

Na ravni URSZR se v finančnem obdobju 2014-2020 v povezavi s podnebno pogojenimi nesrečami, konkretnije poplavami, že izvajajo aktivnost, sofinancirane iz evropske kohezijske politike. Od 1. 1. 2016 se izvaja projekt »Informiranje in ozaveščanje prebivalcev Slovenije o ukrepih ob poplavah ter zgodnje alarmiranje in obveščanje poplavno ogroženih subjektov na območju pomembnega vpliva poplav«, ki je financiran iz kohezijske sklada v okviru prednostne osi 5: »Prilagajanje na podnebne spremembe« Cilj projekta je znižati poplavno ogroženost prebivalstva ter zagotoviti večjo odpornost in odzivnost pri obvladovanju poplavne ogroženosti. Projektni cilj bo dosežen z informiranjem, ozaveščanjem, izobraževanjem, zgodnjim alarmiranjem, obveščanjem in spodbujanjem k ukrepanju poplavno ogroženih subjektov na območjih pomembnega vpliva poplav ter širše na celotnem območju Slovenije. Izdelani bodo informativni materiali in gradiva, izvedeni dogodki za javno obveščanje in ozaveščanje poplavno ogroženih prebivalcev in subjektov o možnih preventivnih ukrepih pred nastopom poplav, o načinih ukrepanja v času nastopa visokih voda, izvedene bodo pripravljalne aktivnosti, lastniki ogroženih objektov bodo spodbujeni k izvedbi individualnih ukrepov za zaščito pred naravnimi nesrečami, prenovljen in vzpostavljen bo sistem javnega alarmiranja.

S prenovo in vzpostavitvijo sistema javnega alarmiranja bo zagotovljeno pravočasno alarmiranje in obveščanje poplavno ogroženih subjektov na območju pomembnega vpliva poplav. Z aktivnostmi informiranja in ozaveščanja prebivalstva pa bo izboljšano znanje in vedenje o pravilnem ravnanju in ukrepanju pred poplavo, ob napovedi poplave, med njo in po njej z namenom izvajanja osebne in vzajemne zaščite. URSZR bo v programskem obdobju 2014-2020 s pomočjo Evropskega kohezijskega sklada prenovila in vzpostavila sistem javnega alarmiranja na vseh 61 območjih pomembnega vpliva poplav v Republiki Sloveniji. V preteklih letih je že postavila sirene na skupaj 24 območjih pomembnega vpliva poplav, sedaj bo s pomočjo kohezijskih sredstev pokritih še 37 območij pomembnega vpliva poplav. S tem bo zmanjšana poplavna ogroženost na vseh 61 območjih pomembnega vpliva poplav. V okviru projekta bo nabavljenih in nameščenih 98 siren, ki bodo vključene v sistem javnega alarmiranja v RS, s čimer bo z njimi možno upravljati na državnem ter na lokalnem nivoju.

Do sedaj je bilo v okviru projekta že kupljenih in nameščenih vseh 98 siren, v izvedbi pa so aktivnosti informiranja in ozaveščanja prebivalcev o ukrepih ob poplavah. Projekt se bo predvidoma zaključil v letu 2021.

2.1.1 Posledice podnebno pogojenih naravnih nesreč in njihov vpliv na družbo

Naravne pojave, opisane z obsegom, jakostjo in pogostostjo, na nekem območju zaznavamo kot **naravne nevarnosti oziroma kot nevarnostni potencial**, medtem ko družbeno, gospodarsko in okoljsko ogroženost ter škodljive posledice naravnih dogodkov opredeljujejo ocene ogroženosti Republike Slovenije zaradi naravnih nesreč, zlasti prisotnost, razporeditev in značilnosti škodnega potenciala. Nevarnostni potencial naravnih dogodkov se bo tudi v prihodnje verjetno povečeval, tako zaradi spreminjanja podnebnih razmer kot tudi neustreznega upravljanja porečij in spreminjanja pokrovnosti tal. Škodni potencial, ki nastane kot posledica naravne nevarnosti (poplave), opredeljujejo dejavniki, kot so izpostavljenost, razsežnost, ranljivost, vrednost elementov okolja in čas obnove.

Tabela 1: Ocenjena škoda in ekonomsko-socialni vpliv podnebno pogojenih naravnih nesreč med leti 2007 in 2020

Vrsta podnebno pogojene nesreče	Škoda zajema dogodke	Ocenjena škoda v EUR	Ekonomsko-socialni vpliv nesreče	Pojav nesreče
Močan veter, burja	Neurje z močnim vetrom 9. marca 2010 Burja od 29.1. do 12.2.2012	1.946.467	Onemogočen transport in prevoz blaga na območju Severno primorske, notranjske in obalne regije. Težave z oskrbo v trgovini in gospodarskih družbah. Poškodbe objektov javnega in zasebnega prava zaradi odnašanja kritin, poškodb fasad, onemogočeno javno življenje, šolstvo, zdravstvo, dela, ki se izvajajo na prostem. Prav tako se škoda odraža v kmetijstvu in zemljiščih (poškodbe rastlinjakov, odnašanje prsti...).	Pojavlja se v zimskem času
Neurje s poplavami, toča	Neurje z močnim vetrom in točo 13. in 14.7.2008 Neurje z močnim vetrom in točo 08.08.2008 Neurje z deževjem, močnim vetrom in točo 15. in 16. avgusta 2008 Neurje z deževjem in toče 23. avgusta 2008 Neurje z deževjem, močnim vetrom in točo dne 16.6.2009 Neurje z močnim dežjem 10. julij 2009 Neurje z deževjem, močnim vetrom in točo 04. avgusta 2009 Neurje z deževjem, močnim vetrom in točo 23. avgust 2009 Neurje s točo 11.7.2011 Neurje s poplavami med 25. in 27.6.2016 Neurje s poplavami 29. avgusta 2016 Poplave in močan veter med 11. in 13.12.2017 Neurje s poplavami med 4. in 6. majem 2018	271.837.941	Poškodbe so vidne na objektih (poškodovane fasade, kritine, ostrešja, zamakanje notranjih površin, steklene površine. - zmanjšana vrednost objektov), infrastrukturnih objektov (poškodovane ceste, podrta drevesa, zamašeni propusti, poškodbe mostov - zaradi hudourniških voda, poškodbe vozil, okolja, škoda na javnih objektih, škoda na gospodarskih objektih in kulturni dediščini. Poškodbe gozdov zaradi podrtega drevja, ki je izpostavljeno boleznim in škodljivcem npr. podlubnikom. Zaradi odpravljanja škode zastane življenje na nekem prizadetem območju. Škoda pa se odraža tudi v gospodarstvu, manjšem dohodku in ogrožanju delovnih mest - nekonkurenčnosti. Prav tako se škoda odraža v kmetijstvu in zemljiščih (poškodbe rastlinjakov, pridelka, zmanjšana samooskrba s hrano v SLO, eksistenčni položaj pridelovalcev in njihovih družin...). Poglabitev socialnih stisk, veliki stroški za popravilo streh in objektov, veliko poškodovanih vozil - tudi tovornih in v avto hišah.	

	<p>Močno neurje s poplavami in točo 8. junija 2018</p> <p>Neurje z vetrom, dežjem ter poplavami 13. julija 2018</p> <p>Neurje z močnim vetrom in poplavami 29. in 30. oktobra 2018</p> <p>Močno neurje s poplavami in točo 22. in 23. junija 2019</p> <p>Neurja s poplavam, močnim vetrom in točo med 2., 3. in 4. julijem 2019</p> <p>Neurje z močnim vetrom in poplavami 7. in 8. julija 2019</p> <p>Neurje s poplavami, močnim vetrom in točo med 24. in 26. avgustom 2019</p>			
Poplava	<p>Poplave na Gorenjskem in drugih območjih države</p> <p>Poplave med 16. in 20. septembrom 2010</p> <p>Poplave 2012</p> <p>Poplave med 12. in 16. septembrom 2014</p> <p>Poplave med 21. in 24. oktobrom 2014</p> <p>Poplave med 6. in 14. novembrom 2014</p> <p>Poplave med 27. in 28. aprilom 2017</p> <p>Poplave 2. in 3. februar 2019</p> <p>Visoko plimovanje morja med 12. in 14. novembrom 2019</p> <p>Poplave med 14. in 20. novembrom 2019</p>	1.639.571.127	<p>Poplavljeni celotna naselja; škoda v podjetjih oz. gospodarskih poslopih; ustavljene/poškodovane male elektrarne; onesnažena pitna voda; sproženi plazovi; poškodovani kulturni objekti; prekinjena dobava električne energije; prekinjen pomet na cestah in avtocestah; poškodovani pridelki; uničene zaloge hrane v skladiščih. Škoda je vidna na objektih, poplavljeni so nižje etaže - klet, pritličje, težave s stabilnostjo objektov, dolgotrajno izsuševanje, zamenava poškodovane električne napeljave in tudi v večini primerov ogrevalnih naprav, Prav tako se škoda odraža v kmetijstvu in zemljiščih (poškodbe zemljišč, odnašanje rodne prsti, zmanjšana samooskrba s hrano v SLO, eksistenčni položaj pridelovalcev in njihovih družin...). Škoda pa se odraža tudi v gospodarstvu, manjšem dohodku in ogrožanju delovnih mest - nekonkurenčnosti. Poglobitev socialnih stisk, veliki stroški za osušitev objektov, veliko poškodovanih vozil - tudi tovornih in v avto hišah.</p>	Praviloma se pojavlja med koncem septembra in aprilom
Pozeba	<p>Pozeba april 2016</p> <p>Pozeba april 2017</p>	90.825.700	<p>Škoda odraža v kmetijstvu in zemljiščih (poškodbe trajnih nasadov, izgubljen dohodek praviloma v tekočem letu ter zmanjšan v naslednjem, zmanjšana samooskrba s hrano v SLO ter odvisnost o pridelane hrane v tujini, eksistenčni položaj pridelovalcev in njihovih družin...).</p>	April - maj

Požar v naravnem okolju*	Požar v naravnem okolju Črni kal 7.8. do 9.8. 2016 Požar v naravnem okolju Cerje 21. do 22.8.2019 Požar v naravnem okolju Kastelec - Petrinje 22. in 23. 4. 2020	249.114	Uničene gozdne površine, nevarnost eksplozije NUS, grožnja strnjenim naseljem; zaprte ceste; prekinjena dobava električne energije.	Junij - september
Suša	Suša 2012 Suša 2013 Suša 2017	227.583.770	Škoda odraža v kmetijstvu in zemljiščih (poškodbe trajnih nasadov, pridelkov v trajnih nasadih in poljih, okrnjena oskrba v živinoreji, izgubljen dohodek, zmanjšana samooskrba s hrano v SLO ter odvisnost o pridelane hrane v tujini, eksistenčni položaj pridelovalcev in njihovih družin...), prebivalstvo se sooča s pomanjkanjem pitne vode za oskrbo ljudi in živali v odročnih krajih, oz. tam kjer ne obstaja javno vodovodno omrežje.	Junij - avgust
Žled	Poplave, visok sneg in žled med 30. januarjem in 27. februarjem 2014	429.415.980	Poškodbe so vidne na objektih (poškodovane fasade zaradi padajočega drevja, kritine, ostrešja, zamakanje notranjih površin - zmanjšana vrednost objektov), infrastrukturnih objektov (poškodovane ceste, podrta drevesa, zamašeni propusti, odbojnih ograj, poškodbe mostov - zaradi hudourniških voda ob taljenju ledu, poškodbe vozil, okolja, škoda na javnih objektih - javna razsvetljava, telekomunikacijski vodi, elektrodistribucijsko omrežje, škoda na gospodarskih objektih in kulturni dediščini. Velikanske poškodbe gozdov zaradi podrtega drevja, ki je izpostavljeno boleznim in škodljivcem npr. podlubnikom. Zaradi odpravljanja škode zastane življenje na nekem prizadetem območju. Škoda pa se odraža tudi v gospodarstvu, manjšem dohodku in ogrožanju delovnih mest - nekonkurenčnosti. Prav tako se škoda odraža v kmetijstvu in zemljiščih (poškodbe rastlinjakov, zmanjšana samooskrba s hrano v SLO, eksistenčni položaj pridelovalcev in njihovih družin...). Promet zastane tudi v drugih branžah - železniški, letalski. Poglabitev socialnih stisk, veliki stroški za popravilo streh in objektov, veliko poškodovane infrastrukture. Nedelujoča javna infrastruktura kot tudi javno živež.	Nagla sprememba temperatur v zimskem času

* škoda ni bila v celoti ocenjena, znesek pa vključuje intervencijske stroške

2.1.2 Poplave

Iz Ocene ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav (št. 8420-4/2015-58 z dne 5. 12. 2016) izhaja, da so poplave v RS so pogoste in mnogokrat povzročajo veliko škodo. Še več, med vsemi naravnimi nesrečami, ki povzročajo večjo škodo, so poplave v RS verjetno najpogostejša nesreča. Skupna površina poplavnih območij v Sloveniji znaša več kot šest odstotkov površine državnega ozemlja (1250 km²), upošteva je hudourniška (erozijska) območja pa tudi do 10 odstotkov površine države (2000 km²). Poplave se lahko pojavljajo vse leto, najpogostejše pa so jeseni, ob obilnih in dolgotrajnih padavinah. Poleti so poplave povezane z neurji in so predvsem krajevne in hudourniške. Zaradi podnebnih sprememb se intenzivnost in zlasti pogostost poplav na območju naše države verjetno povečujeta.

Poplave povzročajo **smrtne žrtve, gospodarske izgube, družbeno in okoljsko škodo**. Škoda na območjih poplavljanja je navadno razmeroma velika in vključuje **poškodbe stanovanjskih objektov, gospodarske javne infrastrukture, trgovskih in industrijskih podjetij, pridelkov na kmetijskih zemljiščih itn., pogosto so prekinjeni družbeni in gospodarski procesi**. Okolje lahko ob poplavih ogrozijo škodljive oziroma **nevarne snovi, ki vanj lahko preidejo ob poškodbi ali uničenju objektov, kjer se predelujejo ali hranijo**.

Ob poplavih se poleg intenzivnih erozijskih procesov v in ob strugah vodotokov običajno pojavljajo tudi zemeljski plazovi in redkeje tudi drobirski tokovi, zato je možnost nastanka tovrstnih verižnih nesreč razmeroma velika in tudi posledice so lahko znatne. Več zemeljskih plazov sicer nastane zaradi samih obilnih padavin v obliki dežja. Med sekundarne posledice poplav oziroma verižne nesreče zaradi poplav lahko uvrščamo tudi onesnaženje vodnih teles, zlasti z naftnimi derivati, in prekinitve oskrbe z električno energijo, pitno vodo in podobno.

Škodni izid na ogroženih območjih je odvisen od obdobjnega deleža časa, v katerem so prebivalci in drugi gradniki prostora resnično na območju, od njihove količine, dovzetnosti za poškodbe in tržne ali družbene vrednosti. Trajanje nevarnosti je faktor, ki je pri nas manj pomemben kot npr. tam, kjer se poplavna voda zadrži več dni. Čas, ki je potreben za obnovo po poplavi, je precej pomembnejši dejavnik, saj pomeni hitro obnovljiv gradnik prostora tudi manjšo velikost škodnega potenciala.

Kot že opisano, so poplave pogost pojav, ki bolj ali manj prizadenejo manjša ali večja območja države. Poplave leta 1990 so bile verjetno največje poplave doslej. Preračunano na današnji čas so povzročile za 551 milijonov evrov škode. Zajele so 70 odstotkov ozemlja RS, razen območja reke Mure in Koprškega primorja. V vplivnem območju nevarnosti je bilo 240.000 ljudi, izseljenih 237 ljudi, evakuirano 2600 ljudi, uničenih 190 objektov, poplavljenih 5231 objektov in 398 industrijskih objektov, porušeni 96 mostov, poškodovanih 280 mostov in 2683 kilometrov cest, uničenih 20 kilometrov železniške proge, sproženih 480 zemeljskih plazov, registriranih 2000 zdrsov zemljin in kamnin. Največji delež škode je utrpelo gospodarstvo (28 odstotkov vse škode). Po območjih je bil največji delež škode (62 odstotkov) na območjih v porečju Savinje in Sotle. Poplave v letu 1998 (trije poplavni dogodki) pa so preračunano povzročili za 173 milijonov evrov škode.

Obdobje 1990–2014 se uvršča med obdobja s pogostejšimi poplavnimi dogodki, obenem pa so škode večje v primerjavi s prejšnjimi obdobji, zlasti zaradi večjega škodnega potenciala na poplavnih območjih in občutnega zmanjšanja sredstev in kadra na področju urejanja voda. Hujše poplave po katastrofalnih leta 1990 so bile v letih 1994, 1998, 2007, 2009, 2010 in 2014. Večina teh dogodkov je povzročila nad 100 milijonov evrov neposredne škode, nekatere tudi več kot 200 milijonov evrov. Katastrofalne poplave leta 2012 so povzročile čez 300 milijonov evrov gnotne škode.

Doslej najhujše poplave v letu 1990 so glede na dostopne podatke terjale samo do dve smrtni žrtvi. Poplave v letu 1954 naj bi povzročile smrt celo do 25 ljudi, kar je največ med vsemi poplavnimi dogodki. Precej, a manj smrtnih žrtev zaradi poplav, je bilo tudi v letih 1903, 1924, 1926 in 1933 (od 10 do 22 na poplavni dogodek). Žrtev po letu 1954 je bilo manj, nekaj več pa znova po letu 1998, poplave v letu 2007 so zahtevale življenje šestih ljudi.

V zadnjih 80 letih smo imeli tri katastrofalne poplave, glede na pogostost velikih poplav po letu 1990 pa lahko ugotovimo, da velike poplave lahko pričakujemo tudi do 20-krat v enem stoletju, morda celo še pogosteje. Ker podnebne spremembe verjetno povzročajo tudi povečanje pogostosti, morda tudi intenzivnosti poplavnih dogodkov.

Občine so razvrščene v 5 razredov ogroženosti zaradi poplav in sicer po metodologiji, ki upošteva poplavno nevarnost in oceno morebitnih škodljivih posledic prihodnjih poplav zaradi:

- vpliva na ljudi (število stalnih in začasnih prebivalcev),
- gospodarskih in negospodarskih dejavnosti (razsežnost, ranljivost in vrednost poslovnih subjektov),
- kulturne dediščine (ranljivost in vrednost enot nepremične kulturne dediščine),
- naravnega okolja (ranljivost in vrednost območij Natura2000, vodovarstvenih območij in območij kopalnih voda, ki jih ob poplavi lahko onesnažijo IPPC in SEVESO zavezanci) in občutljivih objektov (šole, vrtci; bolnišnice, zdravilišča, domovi za ostarele; arhivi, muzeji, knjižnice; transportna, vodna in telekomunikacijska infrastruktura; kritična infrastruktura; službe za posredovanje ob nesrečah - nujna medicinska pomoč, gasilci, civilna zaščita, gorska reševalna služba).

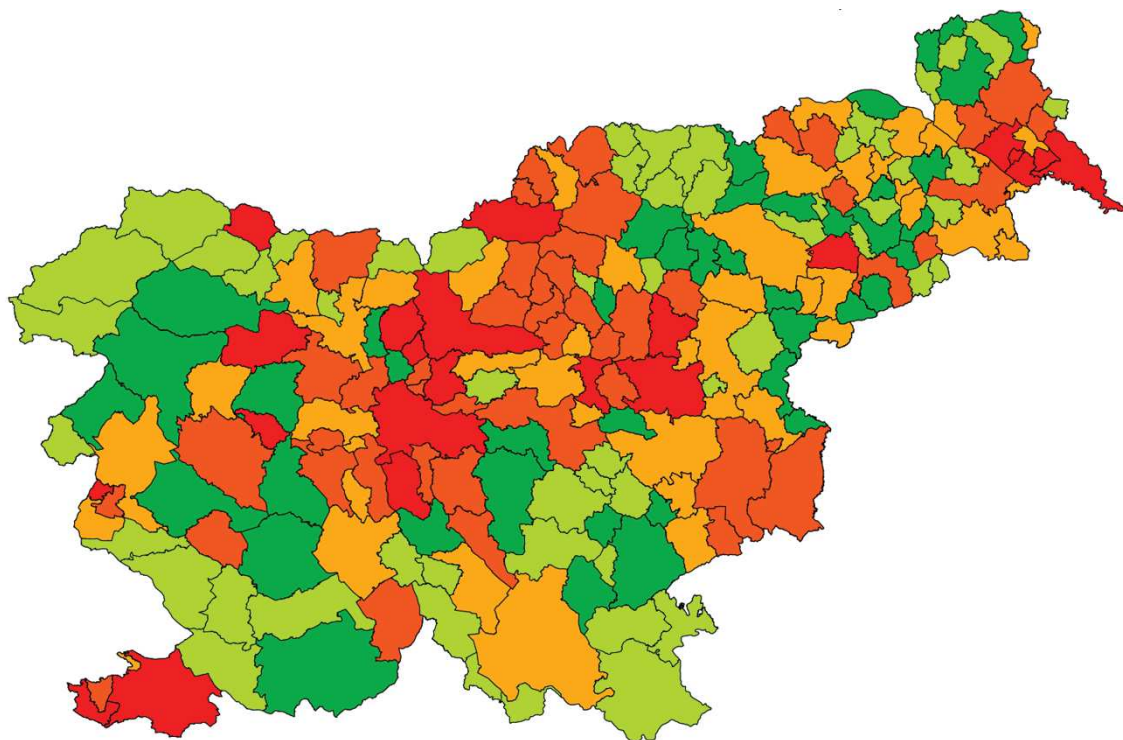
Tabela 2: Število občin, razvrščenih po razredih ogroženosti zaradi poplav

Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti	Skupno število občin
Gorenjska	6	3	3	2	4	18
Severnoprimorska	3	3	3	3	1	13
Dolenjska	9	4	2	0	0	15
Koroška	5	1	1	4	1	12
Notranjska	6	2	1	1	0	10
Obalna	0	0	1	1	2	4
Ljubljanska	5	5	6	11	5	32
Vzhodnoštajerska	7	6	6	3	0	22
Podravska	5	5	6	2	1	19
Pomurska	5	6	7	4	5	27
Zahodnoštajerska	5	7	8	11	2	33
Posavska	0	0	1	3	0	4
Zasavska	0	0	1	1	1	3
SKUPAJ OBČIN	56	42	46	46	22	212

22 občin je uvrščenih v najvišji, peti razred in stopnjo ogroženosti, od tega je največ, po pet občin, v Pomurski in Ljubljanski regiji ter štiri na Gorenjskem. 46 občin je uvrščenih v četrto stopnjo in razred ogroženosti, prav tako 46 pa v tretjo stopnjo in razred ogroženosti. 42 občin je uvrščenih

v drugi razred in stopnjo ogroženosti, največ, 56 občin, pa v najnižjo, prvo stopnjo in razred ogroženosti zaradi poplav. Večina teh občin je v južnem, severozahodnem in severovzhodnem delu države.

V občinah, ki so to tej oceni uvrščene v najvišji, peti razred ogroženosti, po podatkih iz GIS_UJME iz decembra leta 2011 živi 537.049 ljudi, kar predstavlja 27,9 odstotka vseh prebivalcev države. To so občine Ljubljana, Celje, Železniki, Lendava, Črna na Koroškem, Jesenice, Cerklje na Gorenjskem, Komenda, Kamnik, Kidričevo, Odranci, Žiri, Beltinci, Črenšovci, Velika Polana, Trbovlje, Ig, Domžale, Laško, Šempeter-Vrtojba, Piran in Koper.



1– zelo majhna, 2 – majhna, 3 – srednja, 4 – velika, 5 – zelo velika



Slika 2: Ogroženost občin zaradi poplav v RS (vir: Ocena ogroženosti RS zaradi poplav, Verzija 2.0, št. 8420-4/2015-58 z dne 5. 12. 2016)

2.1.3 Žled

Iz Ocene ogroženosti Republike Slovenije zaradi žleda, verzija 1.0 (2018) vidimo, da so posledice žleda lahko zelo različne in obsežne. Žled spada med naravne nesreče, katerih posledice so lahko zelo neprijetne. Človeštvo je kot družba precej nemočno pri preprečevanju nastajanja pojavnosti. Zmanjševanje njegovih posledic, predvsem v gozdovih in na infrastrukturnih sistemih, pa bi zahtevalo velike finančne, organizacijske in druge napore, ki vseh posledic ne bi preprečili, temveč bi jih le nekoliko zmanjšali.

Glavni vzrok poškodb zaradi žleda je preobtežitev stvari in predmetov. Največ škode je na drevesih, v gozdovih (kjer se škoda tudi najprej pojavi) in na električnih daljnovodih. Tanek žled običajno ne povzroči večje škode, če izvzamemo poledico, ki lahko povzroči težave pri prevoznosti cest, povečanje števila prometnih nesreč ter večjo možnost padcev in poškodb na zaledenelih površinah. Z debelino ledenih oblog, predvsem tistih, nastalih iz intenzivnejših padavin podhlajenega dežja, se posledice in škoda hitro povečujejo. Najprej se pojavijo manjši lomi in poškodbe vej in vejic, nato večjih vej. Posledice več kot 50 milimetrov debelega žleda so lahko že zelo izrazite (Radinja, 1983). Žled ne poškoduje le gozdov, temveč tudi drevorede, parke, sadovnjake in celo vinograde. Nabiranje žleda na žicah električnih daljnovodov in drugih napeljav (telekomunikacijskih, kabelskih sistemih ...), povzroča preobtežitev in posledično trganje žic ter poškodbe in rušenje stebrov daljnovodov, kar lahko vodi v obsežne in dolgotrajne prekinitve oskrbe z električno energijo in njenega prenosa ter delovanja komunikacijskih sistemov. Ta posledica je ena najpomembnejših in najbolj izrazitih.

Dolgotrajno pomanjkanje električne energije ima velik vpliv na vsakodnevno življenje ljudi (na primer nedelovanje hladilnikov, štedilnikov, razsvetljave, ogrevalnih sistemov, tudi zdravstvenih naprav, ki nekaterim ljudem sploh omogočajo življenje), zaradi izpadov elektrike ne delujejo črpališča pitne vode, zato nastanejo težave pri oskrbi z njo. Zaradi podrtih dreves se močno poslabša/zmanjša prevoznost cest, gibanje v gozdovih in na cestah, ki vodijo skozi gozdove, je nevarno. Podrta drevesa lahko zatrpajo struge vodnih teles, zaradi česar se lahko zelo zmanjša njihova pretočnost in povečuje možnost poplavljanja. Na urbanih območjih odlomljene veje ali podrta drevesa padajo na objekte in vozila. Zaradi nedelovanja prometnih sistemov (na primer železniškega prometa zaradi uničenih električnih žic in prometno-signalizacijskih naprav, pa tudi zaradi podrtega drevja) in bistveno spremenjene – zmanjšane prevoznosti cest se močno zmanjša mobilnost prebivalstva (dostop do delovnih mest, šol, nezmožnost priti domov itn.), prav tako tudi zmožnost prevoza materialnih dobrin in opravljanje različnih storitev, kar lahko povzroča tudi precejšnje negativne gospodarske učinke. Led s cestišč je skoraj nemogoče odstraniti, na premikajočih se vozilih pa žled primrzuje predvsem na sprednje površine (stekla) v smeri vožnje, zaradi česar je upravljanje vozil lahko zelo oteženo. Zaradi pomanjkanja električne energije, nezmožnosti prihoda zaposlenih na delovna mesta, dostave potrebnih surovin in distribucije izdelkov je lahko moteno ali celo onemogočeno normalno delovanje gospodarskih družb.

Ker uničenega lesa ni mogoče pospraviti takoj in je sanacija poškodovanih gozdov lahko dolgotrajna, lahko pride do namnožitve insektov (podlubnikov) in razmaha boleznih gozdnega drevja, kar škodo še poveča. Žledolom povzroča zmanjšanje prirastka lesne mase v naslednjih letih in razvrednoti vrednost lesa ter povečuje stroške sečnje in spravila glede na stroške redne sečnje, zato so stroški sanacije prizadetih zemljišč (pogozdovanje in vzdrževanje novih nasadov) veliki. Žled v parkih, vrtovih in drevoredih, ki so kulturna dediščina, lahko povzroči nepopravljivo škodo. S poškodovanjem parkovnih dreves, starih sto in več let, je lahko močno prizadeta in okrnjena historična pričevalnost varovane kulturne dediščine.

Doslej največja žledna ujma v RS se je zgodila konec januarja in v začetku februarja 2014, opisana je v naslednjem poglavju te ocene. Po značilnosti pojava in silovitosti posledic je neprimerljiva z drugimi žlednimi dogodki in spada med najhujše naravne nesreče v Sloveniji do zdaj. Žledna ujma 2014 je zahtevala visok davek tudi pri ljudeh. Število smrtnih žrtev zaradi žleda glede na razpoložljive podatke in ocene v letu 2014 znaša 13, poškodovanih (pri intervencijah in intervencijskih ter sanacijskih delih v gozdu, zastrupljenih, poškodovanih zaradi padajočih vej ali dreves ali padcev na ledu) pa je bilo vsaj 168.